

Eğitimin Başındaki ve Sonundaki Dış Hekimliği Öğrencilerinin Sağlık Okuryazarlığı Düzeylerine İlişkin Bir Ön Çalışma

Sena Nur Şan¹, Uygur Özer¹, Zehra Ekdi¹, Sevgi Baskak², Oğuzhan Pişgin³

Danışman: Doç. Dr. Funda Gülay Kadioğlu (Ortodonti Anabilim Dalı)

Giriş: Sağlık okuryazarlığı bireyin sağlığıyla ilgili kararları vermesi için temel sağlık bilgilerini ve hizmetlerini edinebilme, yorumlayabilme ve anlayabilme kapasitesidir. “Dışık sağlık okuryazarlığı” bireyin bu kapasiteden yoksun olmasıdır ve bazı olumsuz sağlık sonuçlarına yol açmaktadır. Sağlık çalışanlarının sağlık okuryazarlığı düzeyi akademik yazında üzerinde az durulan bir konudur. Oysaki hastanın ulaşacağı bilginin asıl sahibi olan sağlık çalışanlarına yönelik bu araştırmalar özellikle sağlık öğrencilerine uygulanmalıdır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, eğitimin başındaki ve sonundaki dış hekimliği öğrencilerinin sağlık okuryazarlığı düzeylerini saptamaktır.

Bireyler ve Yöntem: Kesitsel-tanımlayıcı tipdeki bu çalışmada, araştırmaya katılmayı kabul eden 73’ü birinci, 77’si beşinci sınıf toplam 150 dış hekimliği öğrencisinden derlenen veriler üzerinden yürütülmüştür. Veri toplama aracı, 8 adet demografik bilgi sorusunu, Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-32’yi ve Sağlık Okuryazarlığı Senaryo Ölçeği’ni içermektedir. Verilerin istatistiksel analizinde, tanımlayıcı ve ki-kare testleri kullanılmıştır. İstatistiksel önem düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Bulgular: Örneklem grubunun yarısı erkek, yarısı kırdır ve yaşları 18-34 arasında (ortalama 20,4±5,5 yıl) değişmektedir. Düzenli olarak kitap okuma alışkanlığı olanların oranı %50’dir. Sağlık hizmetini aile hekiminden-devlet hastanesinden alanların oranı %68’dir. Sağlıkla ilgili bavyuru kaynakları sağlık çalışanı (%82), internet (%68) ve ailedir (%52). Öğrencilerin %24,7’si düşük, %64,7’si yeterli ve %10,6’sı mükemmel sağlık okuryazarlık düzeyindedir. TR-SOY Ölçeği-32’nin “sağlıkla ilgili bilgilere ulaşma-değerlendirme” altölçek maddeleri (ör: ikinci hekim görüşüne ihtiyaç olduğuna karar verme) birinci sınıflar tarafından zor olarak; “hastalıklardan korunma” altölçek maddeleri (ör: sağlık riskleri hakkında medyadaki bilgilerin güvenilirliğine karar verme) beşinci sınıflar tarafından zor olarak belirlenmiştir (p<0,05). Sağlık geliştirilmesi altölçek grubundaki maddeler (ör: gündelik davranışların sağlığı etkilemesini değerlendirmek) beşinci sınıf öğrencileri tarafından kolay olarak tanımlanmıştır (p<0,05).

Sonuç: Çalışmamızdaki son sınıf dış hekimliği öğrencilerinin tedavi hizmetleri açısından temel bilgilere erişme ve değerlendirme okuryazarlık becerileri birinci sınıf öğrencilerinkine göre yüksektir. Dış hekimliği öğrencilerinin eğitimlerinin başında sahip oldukları “sıradan vatandaş” kimliğinin eğitim sonuna doğru “sağlık çalışanı” kimliğine dönüşmesinde sağlık okuryazarlığı becerilerinin rolü büyüktür ve mesleki eğitim programları hazırlanırken bu tür becerilerin kazandırılmasına gereken önem verilmelidir.

¹Çukurova Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencileri

²Çukurova Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Dördüncü Sınıf Öğrencisi

³Çukurova Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Beşinci Sınıf Öğrencisi

A Preliminary Study on Health Literacy Levels of First and Final Year Dental Students

Sena Nur Şan¹, Uygur Özer¹, Zehra Ekdi¹, Sevgi Baskak², Oğuzhan Pişgin³

Advisor: Doç. Dr. Funda Gülay Kadioğlu (Department of Orthodontics)

Introduction: Health literacy is defined as “the degree to which individuals have the capacity to obtain, process, and understand basic health information and services needed to make appropriate health decisions”. “Low health literacy” means that the individual is deprived of this capacity and this situation has some negative consequences. Health literacy level among healthcare staff has received less attention in the literature. However, this type of research concerning the healthcare staff, who are the actual source of the information that the patients will receive, should be conducted especially among healthcare students. Therefore the purpose of this study was to examine the health literacy levels of first and final year dental students.

Methods: This cross-sectional and descriptive study was carried out on the sample of 150 dental students (73 from first-year, 77 from fifth-year). Participants completed a self-reported questionnaire consisted of 8 identity questions and Turkish Health Literacy Scale-32 and Health Literacy Screening Questions. Descriptive statistics and chi-square tests were used for data analysis, with statistical significance set at p< 0.05.

Results: The sample group is consisted of students- half female and half male, and their age range is from 18 to 34 (20.4 ± 5.5). The percentage of those who regularly read books is 50%. The percentage of those who get health services from family practitioners-state hospitals is 68%. Participants reported their health-related resources as follows: 82% healthcare professional, 68% internet and 52% family. Students’ health literacy level is as follows: 24.7% low, 64.7% adequate and 10.6% excellent. Some items of TR HLS-32 (e.g. “decide on the need for a second opinion”) of the “reach and evaluate health-related information” subscale group were considered difficult by first-year students, while the items of “disease prevention”, subscale group (e.g. “judge the reliability of information on the media about health risks”) were considered difficult by fifth-year students (p <0.05). Some items of health promotion subscale group (e.g. “evaluate the everyday behaviors affecting health”) were identified easy by fifth-year students but difficult by first-year students (p <0.05).

Conclusion: The ability to access and evaluate the basic information in terms of treatment services of the final-year dental students are higher than those of the first-year students in the sample group. Health literacy skills play a great role in the transformation of the “ordinary citizen” identity that dental students have at the beginning of their education to “healthcare professional” identity at the end of their education, and the importance of obtaining such skills should be emphasized while preparing vocational training programs.

¹ Cukurova University School of Dentistry, First Year Students

² Cukurova University School of Dentistry, Fourth Year Student

³ Cukurova University School of Dentistry, Fifth Year Student